

ÁLLÁSFOGLALÁS**az Euronest Parlamenti Közgyűlés állásfoglalása a keleti partnerségen belüli energiaügyi együttműködés fokozásáról a 2015. évi Párizsi Megállapodás végrehajtása érdekében**

(2018/C 99/04)

AZ EURONEST PARLAMENTI KÖZGYŰLÉS,

- tekintettel az Euronest Parlamenti Közgyűlés 2011. május 3-i alapító okiratára,
 - tekintettel a keleti partnerséggel foglalkozó, 2015. május 21–22-i rigai csúcstalálkozón kiadott együttes nyilatkozatra,
 - tekintettel az Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezményére (UNFCCC) és az ahhoz csatolt Kiotói Jegyzőkönyvre,
 - tekintettel a Párizsi Megállapodásra és a részes felek 2015. november 30-a és december 11-e között Párizsban tartott konferenciáján hozott 1/CP.21. számú határozatra,
 - tekintettel a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó, az ENSZ 2015. szeptember 25-i fenntartható fejlődési csúcstalálkozóján elfogadott fenntartható fejlesztési menetrendre és különösen az ENSZ 2003. évi, 7., „Megfizethető és tiszta energia” és 13., „Éghajlat-politika” című fenntartható fejlesztési céljaira,
 - tekintettel az Euronest Parlamenti Közgyűlés 2016. március 22-i állásfoglalására a nem konvencionális gázra vonatkozó uniós politika kialakításáról, valamint annak az EU és a kelet-európai partnerországok energiapiacaira gyakorolt potenciális hatásáról,
 - tekintettel az egyrészről az EU, másrészről Grúzia, Moldova és Ukrajna között létrejött társulási megállapodásokra és különösen az energiaügyi együttműködésről szóló rendelkezésekre,
 - tekintettel az egyrészről az EU, másrészről Örményország között 2017. március 21-én parafált átfogó és megerősített partnerségi megállapodásra (CEPA), különösen az energiaügyi együttműködésre vonatkozó rendelkezésekre,
 - tekintettel a Visegrádi Csoport külügyminisztereinek a keleti partnerségről szóló, a 2017. április 12-i varsói találkozójuk eredményeit követően tett együttes nyilatkozatára, amely lehetőséget biztosít az uniós tagságra a keleti partnerség ilyen tagság iránt érdeklődő országai számára;
 - tekintettel az Európai Parlament 2016. október 6-i, a Párizsi Megállapodás végrehajtásáról szóló állásfoglalására és az Egyesült Nemzetek 2016. évi, Marrákesben megtartott éghajlat-változási konferenciájára ⁽¹⁾,
 - tekintettel az uniós tagállamok és a keleti partnerség országai környezetvédelmi miniszterei által a keleti partnerségben a környezetvédelemmel és az éghajlatváltozással kapcsolatosan folytatott együttműködésről szóló 2016. október 18-i miniszteri nyilatkozatra,
 - tekintettel a Bizottság „Tiszta energia minden európai polgár számára” című, 2016. november 30-i jogalkotási csomagjára,
 - tekintettel a Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat „Keleti partnerség – Középpontban a legfontosabb prioritások és az elérendő eredmények” című, 2016. december 15-i közös szolgálati munkadokumentumára (SWD(2016)0467),
- A. mivel az ENSZ 2015. decemberében, Párizsban megrendezett éghajlat-változási konferenciáján 193 aláíró ország olyan globális megállapodást kötött, amely célokat és mechanizmusokat határoz meg az éghajlatváltozás elleni fellépéshez, valamint kötelezettségeket állapít meg valamennyi részes fél számára; mivel Párizsban az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy 2030-ig 1990-hez képest legalább 40 %-kal csökkenti a belföldi üvegházhatásúgáz-kibocsátást; mivel a Párizsi Megállapodás 2016. november 4-én lépett hatályba;

⁽¹⁾ Elfogadott szövegek, P8_TA(2016)0383.

- B. mivel a jelentős kibocsátáscsökkentés elérése érdekében a Párizsi Megállapodásban részes feleknek kezelniük kell energiarendszereik szén-dioxid-intenzitását, és ambiciózus stratégiákat kell végrehajtaniuk a globális gazdaságban az alacsony szén-dioxid-kibocsátású piacokra való áttérés előmozdítására;
- C. mivel a keleti partnerség 2015. évi rigai csúcstalálkozójának résztvevői ismételt hangot adtak azon szándékuknak, hogy el kívánják mélyíteni a két- és többoldalú együttműködést az éghajlatváltozás és az energiaügyi területén; mivel az európai szomszédságpolitika 2015. novemberi felülvizsgálatával összhangban az EU és a kelet-európai partnerek nagyobb figyelmet fordítottak az energiabiztonsági és éghajlat-politikai intézkedésekre;
- D. mivel az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz és többéves tervezésének 2020-ig tartó második szakasza keretében az EU kulcsfontosságú prioritásokat határoz meg a keleti partnerség keretében folytatott energiaügyi együttműködés vonatkozásában, összhangban a Rigában meghatározott prioritásokkal és a Bizottság és az EKSZ 2016. december 15-i közös szolgálati munkadokumentumában javasolt, 2020-ra kitűzött 20 céllal;
- E. mivel az EU lefektette az egész Unióra kiterjedő energiaunió alapjait, amely a biztonságos, fenntartható, versenyképes energia minden európai számára való biztosításának eszköze; mivel az energiaunió célkitűzései közé tartozik az európai energiaágazat integrálása, a széttagolt energiapiacok problémájának az energiapolitikák hatékonyabb összehangolása révén való kezelése, az energia nemzeti határokon keresztül szabad áramlásának lehetővé tétele, az energiaellátás diverzifikálását szolgáló új kapacitásokba és infrastruktúrába történő beruházások előmozdítása, valamint a háztartások számláinak csökkentése, a munkahelyteremtés és a növekedés fellendítése; mivel e célok révén az energiaunió támogatja az EU Párizsi Megállapodással kapcsolatos kötelezettségvállalásainak teljesítését, és azonosítja az energia- és éghajlat-politikai célok együttes megvalósításának koherens módjait annak érdekében, hogy biztosítsa a versenyképes és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való globális és mindenre kiterjedő átmenetet;
- F. mivel a kelet-európai partnerek az EU átlagánál gyorsabb ütemben növekvő energiaigénnyel szembesülnek; mivel gazdaságuk sokkal energiaigényesebb, mint egy átlagos uniós tagállam gazdasága, és mivel az energiahatékonyság hiánya akadályozza az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseiket;
- G. mivel a kelet-európai partnerek még csak az első lépéseket teszik az energiaágazatokban a szabad piac és a piaci alapú árképzés kialakítása felé; mivel az energetikai szabályozási keretek reformjának és a magánberuházásoknak a hiánya akadályozza a liberális energiapiacra való áttérést;
- H. mivel az uniós tagságra vonatkozó kilátások a keleti partnerség ilyen tagság iránt érdeklődő országai számára való biztosítása mind politikai támogatást, mind olyan projektek előmozdítását igénylik, amelyek összhangban vannak az uniós szakpolitikákkal és bevált gyakorlatokkal, beleértve a Párizsi Megállapodás végrehajtását;

Közös politikai célkitűzések megvalósítása és a kötelezettségvállalások teljesítése

1. osztja a Párizsi Megállapodásban részes felek véleményét az éghajlatváltozásról, mivel ez veszélyezteti a békét és stabilitást, a világ gazdasági jólétét, a szegénység csökkentését és a fenntartható fejlődést; üdvözli a felek arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy együttesen lépnek fel annak érdekében, hogy a globális átlaghőmérséklet növekedése az iparosodás előtti szintet jóval kevesebb mint 2 °C-kal haladja meg, valamint hogy elkerüljék a jelentős mértékű kedvezőtlen éghajlati hatásokat;
2. elégedettségét fejezi ki az összes uniós tagállam és a Párizsi Megállapodás keleti európai partnerei elkötelezettségét illetően, és felkéri azon országok hatóságait, amelyek ezt még nem tették meg, hogy a lehető leghamarabb zárják le a ratifikációs folyamatot; tudomásul veszi az uniós tagállamok és partnerek által az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése érdekében benyújtott „tervezett nemzeti vállalásokat”; sürgeti az uniós tagállamokat és a partnerországok kormányait, hogy a Párizsi Megállapodással és az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési céljaival összhangban korszerűsítsék tervezett nemzeti vállalásaikat; tudomásul veszi a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek fontosságát a tervezés és a Párizsi Megállapodás kötelezettségvállalásainak végrehajtásához nyújtott, aktualizált nemzeti vállalások teljesítésének biztosítása szempontjából; hangsúlyozza a felek azon kötelezettségét, hogy átlátható módon nyomon kövessék, jelentsék és ellenőrizzék az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának szintjét;

3. úgy véli, hogy a Párizsi Megállapodásban meghatározott célkitűzések megvalósítása jelentős és strukturális változásokat igényel a felek gazdaságaiban és energiarendszereiben, beleértve a diverzifikáltabb energiaszerkezet irányába történő fokozatos elmozdulást, a fenntartható energiaforrások előmozdítását és az energiahatékonyság javítását valamennyi ágazatban, ideértve a közlekedési és az építőipari ágazatot is;
4. hangsúlyozza a megújuló energiaforrások fejlesztésének és az energiahatékonyság javításának kulcsfontosságú szerepét az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésében az energiaágazatokban, valamint annak elősegítésében, hogy a felek teljesíthessék a Párizsi Megállapodás szerinti egyedi kötelezettségvállalásaikat; úgy véli, hogy a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság előmozdítását célzó szakpolitikák a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás vektorai; felhívja az Európai Bizottságot és az uniós tagállamok és a kelet-európai partnerek hatóságait, hogy erősítsenek meg egy olyan, integrált intézkedési rendszert, amely elősegíti a megújuló energiaforrások fokozott felhasználását és az energiahatékonyság javítását, és fokozottan ösztönözzék az energiamegtakarítást valamennyi gazdasági ágazatban, különösen az építőiparban és a közlekedésben; felszólít a megújuló energiaforrásokkal és az energiahatékonysággal kapcsolatos szakpolitikák integrálására valamennyi, az energiatermelés, -szállítás, -elosztás és -tárolás szempontjából fontos területen;
5. hangsúlyozza, hogy a megújuló energiaforrásokból előállított nagy mennyiségű villamos energia integrálása, az e forrásokból és alternatív üzemanyagokból származó villamosenergia-termelés fokozatos decentralizálása, valamint a fogyasztói részvétel lehetővé tétele például a felhasználóoldali válaszingázásokban szükségessé teszi a hálózatok korszerűsítését, beleértve a regionális és határokon átnyúló együttműködést a kölcsönös átjárhatóság biztosítása érdekében; felhívja a Bizottságot és a kelet-európai partnerek hatóságait, hogy segítsék elő a rendszerösszekötő infrastruktúrák és az intelligens hálózatok fejlesztését;
6. támogatja az energiaszolgáltatók közötti nyílt és tisztességes versenyen és a piac átláthatóságán alapuló piaci alapú energiapolitikákat; hangsúlyozza, hogy az Unió energiauniója olyan páneurópai energiacsúszat létrehozását jelenti, amelyben a kelet-európai partnerek fontos szereplők; sürgeti a Bizottságot és a kelet-európai partnerek hatóságait, hogy folyamatosan vizsgálják felül a piaci szabályokat, és javasoljanak kiigazításokat annak érdekében, hogy a piaci kudarcokra és az energiahatékonysági projektekre reagálva kedvezőbb környezetet biztosítsanak a megújuló energiaforrásokra irányuló beruházások tekintetében; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy olyan ösztönzőket hozzanak létre a megújuló energiaforrások számára, amelyek egyenlő versenyfeltételeket biztosítanak a megújuló energiaforrások és a fosszilis tüzelőanyagok számára, valamint hogy hosszú távon meg kell szüntetni a meglévő energiaforrásokhoz nyújtott, az energiapiacokat torzító támogatásokat;
7. hangsúlyozza a vonzó üzleti környezet és a megfelelő szabályozási keret biztosításának szükségességét annak érdekében, hogy ösztönözni lehessen a magánszektorra, hogy ruházzon be a megújuló energiaforrásokba, az energiaátviteli infrastruktúrákba és a megújuló energiaforrásokból származó elektromos áram határokon átnyúló kereskedelmébe;
8. felszólítja az Unióval társult partnerek hatóságait, hogy gyorsítsák fel jogszabályaiknak a társulási megállapodásokban előírt közelítését az éghajlatváltozásra és az energiára vonatkozó uniós jogszabályokhoz; hangsúlyozza e tekintetben az Energiaközösséggel, a Bizottsággal és az uniós tagállamokkal való együttműködés fontosságát az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó fejlesztésre való fokozatos áttérést lehetővé tevő jogi, intézményi, pénzügyi, gazdasági és technológiai előfeltételek kialakítása céljából; üdvözlí az Energiaközösség Grúziára történő közelmúltbeli kibővítését, miközben hangsúlyozza, hogy teljes mértékben meg kell felelni a közösség tagsági rendelkezéseinek; üdvözlí, hogy Belarusz megfigyelői státuszra irányuló kérelmet nyújtott be e szervezethez;
9. felszólítja a Bizottságot, hogy fokozza az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére hatást gyakorló intézkedések végrehajtásában részt vevő kelet-európai partnerek kapacitásépítése tekintetében biztosított támogatását és segítségnyújtását;
10. felszólítja a Bizottságot és az uniós tagállamok hatóságait, hogy segítsék a jövőbeli uniós tagságban érdekelt kelet-európai partnereket a 2021–2030-as időszakra vonatkozó nemzeti energia- és éghajlat-változási tervek kidolgozásában, meghatározva finanszírozásuk forrásait és megkönnyítve végrehajtásukat;
11. kiemeli a földgáz kulcsfontosságú szerepét Európa alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiarendszerekre való áttérésében, valamint annak a megújuló energiával való kiegészítő jellegét; e tekintetben úgy véli, hogy az energiaforrások és az ellátási útvonalak diverzifikációja, beleértve a kétirányú áramlást lehetővé tevő gázútvonalak kialakítását is, kulcsfontosságú az uniós tagállamok és a kelet-európai partnerek energiabiztonsága, valamint az éghajlat-változási politikákra vonatkozó kötelezettségvállalásaik teljesítéséhez szükséges kapacitásuk szempontjából;

hangsúlyozza a decentralizált belföldi energiaellátás szerepét; üdvözlí a gázvezeték-összeköttetések, a déli gázfolyosón belüli kétirányú áramlás, valamint a cseppfolyósított földgáz kivitelét/behozatalát lehetővé tevő új létesítmények megnyitását vagy fejlesztését, beleértve a földgáz hagyományos és nem hagyományos forrásokból történő kitermelését; megjegyzi, hogy az új útvonalak nem eredményezhetik az erőfőlényben lévő gázszolgáltatóktól való fokozott függést, és nem áthatják alá a regionális energiabiztonságot és az energiaunióra vonatkozó uniós stratégiát; hangsúlyozza, hogy a vezetékes infrastruktúra valamennyi új tengeri és szárazföldi szakaszának tiszteletben kell tartania a környezetvédelmi szabályokat és a vonatkozó uniós jogszabályokban rögzített alapelveket; hangsúlyozza, hogy az „Északi Áramlat 2” tenger alatti gázvezeték építése negatív hatással lesz a regionális gázpiacra és különösen káros hatással lesz Ukrajna gázszállító rendszerére; felszólítja az Uniót és a kelet-európai partnereket, hogy vizsgálják tovább a régió tranzitpotenciálját, és tartózkodjanak az olyan projektekből való részvételtől, amelyek ellentétesek az Energiaközösségről szóló szerződésben és a Grúziával, Moldovával és Ukrajnával kötött uniós társulási megállapodásokban vállalt kötelezettségekkel;

12. úgy véli, hogy minden állam szuverén módon dönthet saját energiaszerkezetéről; ismételten felszólítja a fehérorosz hatóságokat arra, hogy állítsák le az asztraveci atomerőmű építését és a hotyiszlavi krétatelep további fejlesztését mindaddig, amíg nyitott és átlátható módon el nem végzik a fejlesztésükre és működésükre vonatkozó valódi és független környezeti hatásvizsgálatot, a legszigorúbb nemzetközi nukleáris és környezetvédelmi előírásoknak megfelelően; szorgalmazza továbbá az összes érdekelt fél bevonását az értékelési folyamatba annak biztosítása érdekében, hogy a környezetvédelem és a nukleáris biztonság rovására ne kerülhessen sor semmilyen kompromisszumra; felszólítja az uniós tagállamokat és az érintett kelet-európai partnereket, hogy a nemzetközi előírásoknak és különösen a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség jelentéseinek megfelelően továbbra is tartsák fenn az atomerőművekre és berendezéseikre vonatkozó biztonsági intézkedéseket, valamint erősítsék meg a nukleáris kapacitásokra irányuló megfelelő biztonsági rendszereket;

Az energiaügyi döntéshozatal és a sikeres programok kiterjesztése terén folytatott együttműködés fokozása

13. üdvözlí az Unió és a kelet-európai partnerek közös elkötelezettségét a környezeti kihívások és az éghajlatváltozás terén folytatott együttműködés fokozása, valamint a fenntartható és inkluzív gazdasági fejlődés előmozdítása érdekében, amint azt a keleti partnerség 2016. október 18-án tartott legelső miniszteri találkozásán született nyilatkozat is megerősítette;
14. támogatja a keleti partnerség 2020-ig megvalósítandó, az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz többéves programozásának második szakaszában meghatározott energiaügyi prioritásait; úgy véli, hogy ezek a prioritások összhangban állnak a Párizsi Megállapodás célkitűzéseivel;
15. hangsúlyozza az éghajlatváltozással és az energiapolitikával kapcsolatos kutatás és innováció fontosságát; felszólítja az Uniót és a kelet-európai partnereket, hogy alakítsanak ki együttműködést az erőforrás-hatékony és alacsony kibocsátású technológiák, azok átadása és az azokkal kapcsolatos innováció terén, hogy növeljék gazdaságuk alkalmazkodóképességét;
16. hangsúlyozza, hogy a szakpolitikák és programok, valamint a fejlett tiszta energiatechnológiák előmozdításának, illetve a levont tanulságok és a bevált gyakorlatok megosztásának, valamint az Unión kívüli beruházásokra vonatkozó pénzügyi csomag alkalmazásának támogatása érdekében a kelet-európai partnereknek meg kell erősíteniük az energiadiplomácia szerepét;
17. üdvözlí a kelet-európai partnerek azon erőfeszítéseit, melyek célja energiaforrásaik diverzifikálása, például az uniós finanszírozású energia- és biomassza-projekt Moldova általi sikeres végrehajtását, amely hozzájárult a megújulóenergia-termelés növekedéséhez és az energiaellátás diverzifikációjához az országban; üdvözlí Grúzia és Ukrajna erőfeszítéseit a lakóépületekhez kapcsolódó energiahatékonysági intézkedések fokozására, valamint Örményország erőfeszítéseit az alternatív energiaforrások fejlesztésére; elismerését fejezi ki Azerbajdzsánnak azokért az erőfeszítésekért, melyekkel új jogalkotási aktusokat fogadott el az elavult technológiák és létesítmények korszerűekkel történő felváltása érdekében, hogy elérje a 2015. évi párizsi éghajlat-változási megállapodás és más nemzetközi szabványok célkitűzéseit; hangsúlyozza, hogy a kelet-európai partnerországok konfliktus sújtotta területeit a politikai helyzet ellenére szintén be kell vonni a nemzetközi kormányzati és nem kormányzati környezetvédelmi projektekből, a lakosság környezeti szükségleteinek megfelelő biztosítása érdekében; hangsúlyozza, hogy ezzel kapcsolatosan konkrét szakpolitikát kell beépíteni a keleti partnerségbe;
18. üdvözlí a kelet-európai energiahatékonysági és környezetvédelmi partnerség („E5P”) valamennyi kelet-európai partnerre történő közelmúltbeli bővítését, melynek célja egyes fontos energiahatékonysági és környezetvédelmi projektek végrehajtásának felgyorsítása;

19. határozottan támogatja a keleti partnerség országainak polgármestereit tömörítő, az Unió éghajlat- és energiapolitikai célkitűzéseinek megvalósítása érdekében több ezer helyi és regionális hatóságot összefogó szövetség (CoM East) keretében a 2016–2020 közötti időszakra vonatkozóan tett kötelezettségvállalást; arra ösztönzi a kelet-európai partnerországok önkormányzatait, hogy a CoM East pénzügyi támogatásával hajtsák végre fenntartható energiával és éghajlatváltozással kapcsolatos cselekvési terveiket, ugyanakkor keressenek olyan módszereket a beruházások növelésére, mint például a projektek összevonása és az egyéb technikai segítségnyújtási formák;
 20. üdvözli, hogy valamennyi kelet-európai partnerre kiterjesztik az EU4energy kezdeményezést, melynek célja a jogalkotási, szabályozási és beruházási környezet javítása, valamint az együttműködéshez való hozzájárulás kulcsfontosságú infrastrukturális projektek révén; támogatja az uniós finanszírozású Clima East szakpolitikai projektet, amely támogatást nyújt a kelet-európai partnereknek az éghajlatváltozással kapcsolatos politikák kezelésében, valamint a hat partnerország környezetvédelmi, ökológiai és természetvédelmi minisztériumainak a Bizottsággal folytatott szoros együttműködését a Párizsi Megállapodás végrehajtása céljából;
 21. üdvözli az Unió és a kelet-európai partnerek közötti együttműködést a gázszállítások biztosítása terén, nevezetesen a Magyarországról, Lengyelországból és Szlovákiából Ukrajnába, valamint a Moldovából a Romániába irányuló kétirányú gázáramlási kapacitást;
 22. felszólítja az uniós tagállamokat és a kelet-európai partnereket, hogy fokozzák a Bulgáriából és Görögországból Románián és Ukrajnán át folyó kétirányú földgázáramlási kapacitás növelése terén korábban elért megállapodások végrehajtását;
 23. támogatja a pénzügyi eszközök összehangolását az Unió, a kelet-európai partnerek, valamint a nemzetközi és regionális szervezetek – köztük a pénzügyi intézmények, a bankok és az egyes országok donorjai – által támogatott szakpolitikákkal és tervekkel az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó fejlődés előmozdítása érdekében;
 24. utasítja társelnökeit, hogy továbbítsák ezt az állásfoglalást az Európai Parlament elnökének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, az európai szomszédságpolitikáért és a csatlakozási tárgyalásokért felelős biztosnak, az Európai Külügyi Szolgálatnak, valamint a tagállamok és a kelet-európai partnerországok kormányainak és parlamentjeinek.
-